

2017-02-23 Diarienummer: Å 2016-001935

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet En gymnasieutbildning för alla- åtgärder för att alla unga ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning SOU 2016: 77 (dnr U2016/04660/GV)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas.

Sverige är en kunskapsekonomi där kunskap och kompetens är ett av våra främsta konkurrensmedel gentemot omvärlden. Tillgång till rätt kompetens, på rätt tid och på rätt plats är en avgörande faktor för svenska företags konkurrens kraft. En snabb omvandling av näringslivet pådriven av digitalisering och globalisering gör denna fråga allt viktigare. Två av Tillväxtverkets prioriterade områden mellan åren 2017-2019 är kompetensförsörjning och digitalisering. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Tillväxtverkets ställningstaganden

Tillväxtverket instämmer i betänkandets förslag och bedömningar och vill särskilt lyfta fram nedanstående kommentarer.

Undervisningsmetoder och innehållet i skolan behöver anpassas för att säkerställa kompetensförsörjningen på framtidens arbetsmarknad

Digitalisering innehåller stora utvecklingsmöjligheter i skolan. Den kan underlätta för administrativa stödsystem såväl som att utveckla lärandet, se exempelvis Skolverkets nationella strategi för digitalisering av skola och förskola.

För att dagens utbildning ska vara relevant för morgondagens behov anser Tillväxtverket bland annat att samverkan mellan skola och näringsliv behöver utvecklas. Genom ökad konkret samverkan får pojkar och flickor större kunskap om kommande möjligheter i arbetslivet, de får även ökad förståelse för hur förvärvad kunskap kan användas i framtiden. Ett ökat intresse och insikten om hur kompetenser och kunskaper kan användas framöver bör vara ett av flera incitament för att öka individens intresse att fullfölja en gymnasieutbildning¹.

¹ Tillväxtverket har exempelvis finansierat projektet Mot nya höjder som syftar till att öka intresset för naturvetenskap, teknik och matematik. Verksamheten kommer att utvecklas för att även innefatta gymnasienivån. <http://motnyahojder.com/>

Tillväxtverket vill även betona vikten av att, där det är svagt, fortsatt stärka möjligheterna till praktik. Tillväxtverket anser att praktik har förutsättningar att höja kvalitén i utbildningen och bidra till att stärka företagens kompetensförsörjning på kort och lång sikt.

Ett effektivt och allsidigt utbud skapar möjligheter till tillväxt

Tillväxtverket instämmer i behovet av att utveckla regional samverkan för ett allsidigt och effektivt utbud av gymnasieutbildningar. Ett effektivt utbildningssystem skapar möjligheter att tillgodose näringslivet och offentligas behov av kompetens på kort och lång sikt. Enligt Tillväxtverkets undersökning *Företagens villkor och verklighet 2014* uppger mer än vart femte företag att de ser tillgången till lämplig arbetskraft som ett stort tillväxthinder. Det ligger då nära till hands att dra slutsatsen att de regioner och kommuner som kan erbjuda ett allsidigt och effektivt utbud av utbildningar kan ha en fördel vid exempelvis företagsetableringar.

Stärk regionalt utvecklingsansvarigas mandat inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering

I utredningen framkommer behov av att den regionala nivåns roll utreds i ett större sammanhang av staten. I detta sammanhang vill Tillväxtverket lyfta regionalt utvecklingsansvariga som, med rätt förutsättningar, kan ha en central funktion för att samordna och lyfta ett tillväxt- och utvecklingsperspektiv i kompetensförsörjningsarbetet. Tillväxtverket ser även ett fortsatt behov av att bland annat stärka regionalt utvecklingsansvariga aktörers mandat inom kompetensförsörjningsområdet.

Behov av nationell samordning inom kompetensförsörjningsområdet

På kompetensförsörjningsområdet möts många olika politikområden; utbildnings-, arbetsmarknads-, närings-, samt den regionala tillväxtpolitiken. För att åstadkomma ett framgångsrikt kompetensförsörjningsarbete behövs ett nära samspel mellan olika nationella satsningar där målsättningar, inriktningar och insatser behöver kompletteras och samordnas. Frågeområdet inbegriper både att förtydliga företagens efterfrågan på kompetens och att öka utbudet av personer som har relevanta kompetenser utifrån företagens behov. Utbudet behöver tillgodoses dels genom en god grundutbildning som har hög relevans för näringslivet, men också genom kompetensutveckling senare i livet. Den regionala dimensionen är viktig att ta hänsyn till, eftersom alla företag inte har möjlighet att flytta sin produktion dit kompetensen finns, inte heller har alla kvinnor och män möjlighet att flytta till de platser där det finns arbetstillfällen.

Tillväxtverkets erfarenheter från tidigare regeringsuppdrag har visat att samverkan mellan sektorsgränserna är problematisk att få till stånd i de fall sakfrågorna inte har en tydlig hemvist² För att få till stånd ett effektivt kompetensförsörjningsarbete där företag får tillgång till rätt kompetens och individer sysselsätts anser Tillväxtverket att det finns behov av att skapa nationell samordning inom kompetensförsörjningsområdet.

Konsekvenserna av ökade kostnader för huvudmän bör utredas vidare

Utredningen lämnar ett antal förslag som med stor sannolikhet kommer att innebära kostnadsökningar för huvudmän. Det gäller exempelvis ökad garanterad undervisningstid och kommunernas pådrivande ansvar för att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Tillväxtverket dessa konsekvenser behöver utredas ytterligare.

² Myndigheten för yrkeshögskolan Dnr: YH 2010/348

Utbildningssystemet bör motverka en könssegregerad arbetsmarknad

Sverige har en av världens mest könssegregerade arbetsmarknader. I SCBs yrkesstatistik som presenterades 2016 framkom att av de 30 vanligaste yrkena är det bara tre som har en jämn könsfördelning. Flera prognoser pekar på att de kommande decennierna kommer att innebära stora nyrekryteringsbehov inom olika branscher. En inläsning av kvinnor och män till olika yrken kommer att försvåra kompetensförsörjningen och leda till negativa konsekvenser för tillväxten och den regionala utvecklingen. Tillväxtverket anser att det finns behov av att hela utbildningssystemet verkar för att minska den könssegregerade arbetsmarknaden.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Anna Bünger. Monika Kväl har varit föredragande. I handläggningen har också Anita Sandell och Enhetschef Åsa Bjelkeby deltagit.

Anna Bünger

Monika Kväl